

кинезиологическое лечение приводит к полному устранению миофасциальной недостаточности этой группы мышц. Кинезиологи могут помочь при функциональном сколиозе. При коррекции неравенства длины нижних конечностей в тех случаях, когда сколиоз являлся стойким, наблюдалось усиление искривления позвоночника.

ВЫВОДЫ: Поражение мышц с развитием их функциональной недостаточности непосредственно связано с эмоциональным фоном человека. Хроническое переживание печали, грусти, тоски приводит к развитию функциональной недостаточности квадратной мышцы поясницы. Длительность существования — этого симптома влечет за собой развитие сколиоза. Кинезиологический подход эффективен для коррекции функциональных видов сколиоза.

ЛИТЕРАТУРА

1. Васильева Л.Ф. Мануальная диагностика и терапия. Клиническая биомеханика и патобиомеханика / Васильева Л.Ф. / – С.-Петербург: Фолиант, 1999. – 400 с.
2. Васильева Л.Ф. Способ диагностики статических нарушений у пациентов с хроническими болевыми мышечными синдромами / Васильева Л.Ф., Шмидт И. Р., Коган О. Г. / АС 96109392, – 1996. – 25 с.
3. Иваничев Г.А. Мануальная медицина / Г.А. Иваничев / Казань, – 2000. – 160 с.
4. Коган О.Г. Визуальная диагностика неоптимальности статики и динамики / Коган О.Г., Шмидт И.Р., Васильева Л.Ф. // Ман. мед. – 1986. – № 3, – С. 85-92.
5. Платонов Ю.П. Основы этнической психологии. Учеб. пособие. – СПб.: Речь, 2003, – С. 383 - 385.
6. Тейлор (J.Taylor), адаптация Немчина Т.А., дополнение В. Г. Норакидзе. Разработан в 1955 году и предназначен для измерения уровня тревожности (склонности к стрессу и депрессии). Адаптирован Немчиным Т.А. (1966).
7. Тревелл Дж.Г. Миофасциальные боли и дисфункции. Руководство по триггерным точкам в 2х томах. Перевод А.Г. Власенко Б.В. Гусева / Дж.Г.Тревелл Д.Г Симонс / М. Медицина – 2005. – Т. 2 – 647 с.
8. Goodheart G. Applied Kinesiology. - London: Edinburg. –1998. – 359 p.
9. Gerz W. This is Applied Kinesiology. - GmbH.: Ullstein Mosby, 1995. – 16 p.
10. Janda V. Manuelle Muskelfunktionsdiagnostik. - GmbH.: Ullstein Mosbv. – 1994. – 300 с.
11. Lewit K. Manipulative therapy in Rehabilitation of the locomotor system, - Butter-worth.: Heinemann, 1999. – 346 p.
12. Lewit K. Diagnosis of muscular dysfunction by inspection / Lewit K., Wasilyewa L. / In Rehabilitation of the spine - USA: Williams and Willkins, –1995. – P. – 113-14.

УДК 378.147:796.071.4 : 303.442.3 (045)

Захаріна Є.А.

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

АНАЛІЗ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Проаналізовано навчальні плани семи вищих навчальних закладів України, в яких здійснюється професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури. Визначено розподіл годин за циклами підготовки та співвідношення в навчальних планах нормативної та варіативної частин.

Ключові слова: навчальні плани, цикли підготовки, кредити, майбутні учителя фізичної культури.

Захарина Е.А. Анализ содержания профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в высших учебных заведениях Украины. Проанализированы учебные планы семи высших учебных заведений Украины, в которых осуществляется профессиональная подготовка будущих учителей физической культуры. Определено распределение часов по циклам подготовки и соотношения в учебных планах нормативной и вариативной частей.

Ключевые слова: учебные планы, циклы подготовки, кредиты, будущие учителя физической культуры.

Zaharina E. A. Analysis of the content professional training of future physical culture teachers in higher educational institutions of Ukraine. Analyzed seven curricula of higher educational institutions of Ukraine in which the training is providing for future teachers of physical culture. The distribution of hours of preparation and correlation in curricula normative and variant parts is certain.

Key words: curriculum, training cycles, loans, future teachers of physical culture.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими проблемами. Проблема підготовки майбутнього фахівця з фізичної культури, як стверджує С.М. Ахметов, має враховувати випереджальну роль у навчанні та у становленні особистості й орієнтуватися на пошук психолого-педагогічних засобів, за допомогою яких можна вплинути як на психічний розвиток студентів, так і на розвиток їх спеціальних особистісних якостей і педагогічних здібностей, необхідних для професійної діяльності в повсякденному житті [1, с. 21]. Сучасна оптимізація професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури, на думку Ю.В. Драгнєва, передбачає корекцію освітньо-кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми, навчальних планів тощо [2, с. 68].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стратегія розвитку сучасного українського суспільства в умовах соціально-економічних реформ потребує підвищення вимог до освітньої системи та професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки зазначено, що «інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, реального забезпечення рівного доступу всіх її громадян до якісної освіти, можливостей і свободи вибору в освіті, модернізації змісту освіти і організації її адекватно світовим тенденціям і вимогам ринку праці, забезпечення безперервності освіти та навчання протягом усього життя, розвитку державно-громадської моделі управління». Концептуальні положення з підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах базуються на засадах Законів України «Про освіту» (1991 р.), «Про вищу освіту» (2001 р.), «Про фізичну культуру» (2011 р.), Державної цільової соціальної програми розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року (2010 р.), Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки (2011 р.), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки (2012 р.).

Постановка завдань дослідження. Проаналізувати зміст навчальних планів вищих навчальних закладах України, в яких здійснюється професійна підготовка студентів напряму 6.010201 «Фізичне виховання».

Виклад основного матеріалу дослідження. При підготовці майбутнього учителя фізичної культури є необхідність у розробці навчальних програм, які організовують діяльність студентів для оволодіння знаннями й уміннями та надають їм можливість особистісного і професійного розвитку. Інтеграція природничо-наукових, гуманітарних, загальнопрофесійних, медично-біологічних і прикладних знань, на думку К.О. Оглобліна, забезпечує фундаменталізацію змісту підготовки учителів фізичної культури, більш високий рівень науково-методичного узагальнення та надає їм можливість моделювати індивідуальні програми здорового способу життя з урахуванням загальних закономірностей розвитку біопсихосоціальних систем [8, с. 12]. Як вважає А.С. Запесоцький, зміст освітнього процесу має вибудовуватися відповідно до стратегій особистісного та професійного розвитку. Науковець зазначає, що підготовка фахівців гуманітарного профілю, до яких належать учителі фізичної культури, передбачає вирішення трьох груп завдань: базова гуманітарна підготовка; формування проектних якостей і здібностей особистості; оволодіння спеціальними технологіями [3, с. 212].

Важливим елементом змісту підготовки майбутнього учителя фізичної культури, який слід виділити окремо, є підготовка студентів до організації проведення таких масових форм фізичного виховання, як спортивно-художні свята і вечори, козацькі забави, дні здоров'я з виходом у природні умови, змагання сімейних команд тощо. В.Л. Мудрян наголошує, що «їм можна присвятити спецкурси, спецпрактикуми, спецсемінари, навчаючи студентів – майбутніх колег, слід щиро пропагувати накопичений фахівцями досвід роботи, одночасно застерігаючи їх від наміру його прямого копіювання, подаючи їм широкий спектр форм, методів та засобів, що мають місце в практиці фізичного виховання школярів» [7, с. 200]. До змісту професійної культури педагога з фізичного виховання, на думку О.С. Куца, входить оволодіння засобами діяльності (в тому числі творчої) і їх реалізація, які втілюються разом зі знаннями в навичках і уміннях особистості [6, с. 119]. Цей досвід включає готовність відповідати нормативним вимогам і правилам діяльності у конкретному їх прояві, а також уміння продукувати нові, більш удосконалені засоби вирішення педагогічних завдань. Зміст підготовки фахівців з фізичної культури до оздоровчої роботи, як наголошує Ю.М. Кравченко, визначається «спрямованістю,

стратегією, змістом і технологією процесу навчання й виховання у вищій школі, яка готує фахівців з фізичної культури" [5, с. 21]. Для оновлення змісту професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, як вважає Л.І. Іванова, "передбачається формування підготовленості випускників до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів та творчого вирішення завдань здоров'язбережувальної освіти майбутніх учителів фізичної культури" [4, с. 17–18].

З метою порівняння розподілу кількості годин за циклами підготовки в навчальних планах вищих навчальних закладів України, за якими здійснюється підготовка майбутніх учителів фізичної культури, нами проаналізовано навчальні плани Бердянського державного педагогічного університету, Класичного приватного університету, Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка, Львівського державного університету фізичної культури, Миколаївського державного університету ім. В.О. Сухомлинського, Полтавського національного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка, Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. Загальний обсяг годин у навчальних планах вищих навчальних закладів України підготовки студентів у галузі знань "Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини" напряму підготовки 6.010201 "Фізичне виховання" становить 8640 годин, що відповідає 240 кредитам (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл годин за циклами підготовки в навчальних планах вищих навчальних закладів України, в яких здійснюється підготовка майбутніх учителів фізичної культури (освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр)

Вищий навчальний заклад	Цикли підготовки						усього годин
	гуманітарна та соціально-економічна		природничо-наукова		професійна та практична		
	години	частка, %	години	частка, %	години	частка, %	
Бердянський державний педагогічний університет	1 296	15	1 386	16,05	5958	68,96	8 640
Класичний приватний університет	1 296	15	1 278	14,79	6 066	70,21	8 640
Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка	1 026	11,88	1 431	16,56	6 183	71,56	8 640
Львівський державний університет фізичної культури	1 701	19,69	1 296	15,00	5 643	65,31	8 640
Миколаївський державний університет ім. В.О. Сухомлинського	1 242	14,38	1 296	15,00	6 102	70,63	8 640
Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка	864	10	1 566	18,13	6 210	71,88	8 640
Чернігівський державний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка	1 458	16,88	1 404	16,25	5 778	66,88	8 640

Навчальні плани вищих навчальних закладів, у яких здійснюється підготовка майбутніх учителів фізичної культури, включають такі цикли навчальних дисциплін, як: цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки, цикл природничо-наукової підготовки, цикл професійної та практичної підготовки. Співвідношення циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки у відсотках до загального обсягу годин навчання у Бердянському державному педагогічному університеті становить 15%, що відповідає 1 296 год., у Класичному приватному університеті – 15% (1 296 год.), у Луганському національному університеті ім. Тараса Шевченка – 11,88% (1 026 год.), у Львівському державному університеті фізичної культури – 19,69% (1 701 год.), у Миколаївському державному університеті ім. В.О. Сухомлинського – 14,38% (1 242 год.), у Полтавському національному педагогічному університеті ім. В.Г. Короленка – 10% (864 год.), у Чернігівському державному педагогічному університеті ім. Т.Г. Шевченка – 16,88% (1 458 год.). Співвідношення циклу природничо-наукової підготовки у відсотках до загального обсягу годин навчання у Бердянському державному педагогічному університеті становить 16,05%, що відповідає 1 386 год., у Класичному приватному університеті – 14,79% (1 278 год.), у Луганському національному університеті ім. Тараса Шевченка – 16,56% (1 431 год.), у Львівському державному університеті фізичної культури – 15% (1 296 год.), у Миколаївському державному університеті ім. В.О. Сухомлинського – 15% (1 296 год.), у Полтавському національному педагогічному

університеті ім. В.Г. Короленка – 18,13% (1 566 год.), у Чернігівському державному педагогічному університеті ім. Т.Г. Шевченка – 16,25% (1 404 год.).

Частка циклу професійної та практичної підготовки у відсотках до загального обсягу годин навчання у Бердянському державному педагогічному університеті становить 68,96%, що відповідає 5 5958 год., у Класичному приватному університеті – 70,21% (6 066 год.), у Луганському національному університеті ім. Тараса Шевченка – 71,56% (6 183 год.), у Львівському державному університеті фізичної культури – 65,31% (5 643 год.) у Миколаївському державному університеті ім. В.О. Сухомлинського – 70,63% (6 102 год.), у Полтавському національному педагогічному університеті ім. В.Г. Короленка – 71,88% (6 210 год.), у Чернігівському державному педагогічному університеті ім. Т.Г. Шевченка – 66,88% (5 778 год.). Навчальні плани вищих навчальних закладів України передбачають нормативну та варіативну частини. Варіативна частина навчальних планів підготовки учителів фізичної культури включає в себе: цикл навчальних дисциплін самостійного вибору навчального закладу та цикл навчальних дисциплін вільного вибору студентів (табл. 2).

Таблиця 2

Співвідношення годин нормативної та варіативної частин у навчальних планах вищих навчальних закладів України, в яких здійснюється підготовка майбутніх учителів фізичної культури

Вищий навчальний заклад	Нормативна частина		Варіативна частина	
	години	частка, %	години	частка, %
Бердянський державний педагогічний університет	6066	67,81	2880	32,19
Класичний приватний університет	5004	57,92	3636	42,08
Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка	6210	71,88	2430	28,13
Львівський державний університет фізичної культури	8046	93,13	594	6,88
Миколаївський державний університет ім. В.О. Сухомлинського	7938	91,88	702	8,13
Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка	6192	71,67	2448	28,33
Чернігівський державний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка	6102	70,63	2538	29,38

Співвідношення годин нормативної та варіативної частин до загального обсягу годин у навчальних планах вищих навчальних закладах є таким: у Бердянському державному педагогічному університеті на нормативну частину відводиться 6 066 год., що становить 67,81%, на варіативну – 2 880 год. (32,19%), у Класичному приватному університеті, відповідно – 5004 год. (57,92%) і 3636 год. (42,08%), у Луганському національному університеті ім. Тараса Шевченка – 6210 год. (71,88%) і 2430 год. (28,13%), у Львівському державному університеті фізичної культури – 8046 год. (93,13%) і – 594 год. (6,88%), у Миколаївському державному університеті ім. В.О. Сухомлинського – 7938 год. (91,88%) і 702 год. (8,13%), у Полтавському національному педагогічному університеті ім. В.Г. Короленка – 6192 год. (71,67%) і 2488 год. (28,33%), у Чернігівському державному педагогічному університеті ім. Т.Г. Шевченка – 6 102 год. (70,63%) і 2538 год. (29,38%). Для нашого дослідження важливим є аналіз розподілу годин циклу професійної та практичної підготовки навчальних планів у галузі знань “Фізичне виховання, спорт та здоров’я людини” напрямку підготовки 6.010201 “Фізичне виховання” (рис.1).

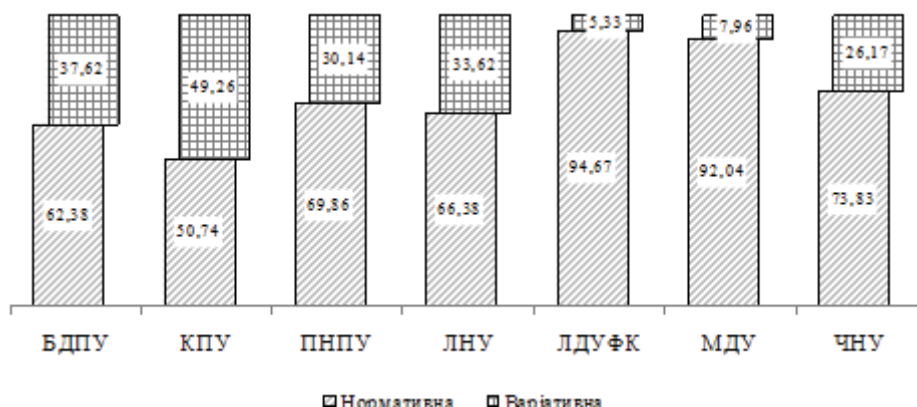

Рис. 1. Співвідношення годин нормативної та варіативної частин у циклі професійної і практичної підготовки навчальних планів, за якими здійснюється підготовка майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах України, %

Аналіз показав, що в циклі професійної та практичної підготовки співвідношення нормативної та варіативної частин до загального обсягу годин, які відводяться на цей цикл, є таким: у Бердянському державному педагогічному університеті на нормативну частину відводиться – 3 582 год. (62,38%), на варіативну – 2 160 год. (37,62%), у Класичному приватному університеті відповідно 3 078 год. (50,74%) і 2988 год. (49,26%), у Луганському національному університеті ім. Тараса Шевченка – 4 104 год. (66,38%) і 2 079 год. (33,62%), у Львівському державному університеті фізичної культури – 7 668 год. (94,67%) і 432 год. (5,33%), у Миколаївському державному університеті ім. В.О. Сухомлинського – 5616 год. (92,04%) і 486 год. (7,96%), у Полтавському національному педагогічному університеті ім. В.Г. Короленка – 4 338 год. (69,86%) і 1872 год. (30,14%), у Чернігівському державному педагогічному університеті ім. Т.Г. Шевченка – 4 266 год. (73,83%) і 1 512 год. (26,17%).

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ЦЬОМУ НАПРЯМІ. Аналізуючи навчальні плани підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах України, ми прийшли до висновку, що загалом у змістовому наповненні не існує значних розбіжностей. Виявлені окремі розбіжності, на наш погляд, зумовлені відсутністю державних стандартів та історичними, географічними особливостями самих вищих навчальних закладів.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають у визначенні дисциплін в навчальних планах вищих навчальних закладах України для професійної підготовки майбутнього учителя фізичної культури до позакласної та позашкільної оздоровчо-виховної роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахметов С.М. Модернизация процесса подготовки специалистов физической культуры в системе среднего профессионального образования : дис. на соискание уч. степени д-ра пед. наук : спец. 13.00.04, 13.00.08: Краснодар, 2004. – 398 с.
2. Драгнев Ю.В. Оптимізація професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури в інформаційно-освітньому просторі / Ю.В. Драгнев // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту // Науковий журнал. – Х. : ХОВНОКУ – ХДАДМ, 2012. – №6. – С.68-72.
3. Запесоцкий А.С. Образование: философия, культурология, политика / А.С. Запесоцкий. – М. : Наука, 2002. – 456 с.
4. Иванова Л.И. Подготовка будущих учителей физической культуры до физкультурно-оздоровочной работы с учащими заочноосвітніх навчальних закладів : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Л.И. Иванова. – К., 2006. – 24 с.
5. Кравченко Ю.М. Подготовка будущих учителей до професійного розв'язування педагогічних задач : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Ю.М. Кравченко. – К., 2006. – 21 с.
6. Куц О.С. Інтеграція цінностей фізичної культури у професійній підготовці педагога з фізичного виховання (повідомлення третє) / О.С. Куц, М.О. Третьяков, І. Лапчик // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2003. – № 15. – С. 119–124.
7. Мудрян В.Л. Аналіз організаційно-педагогічних засад професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури / В.Л. Мудрян // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Х., 2009. – № 1. – С. 198–201.
8. Оглоблин К.А. Стратегия подготовки педагогов физической культуры к валеологической деятельности в образовательной среде ВУЗА / К.А. Оглоблин // Научная биография Константина Алексеевича Оглоблина. – Уссурийск, 2010. – С. 20.

Зенченков І.П.

Донецький державний інститут здоров'я, фізичного виховання і спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Процес професійної підготовки майбутніх фахівців з основ здоров'я повинен бути спрямований на засвоєння фундаментальних знань, практичних навичок, але майбутні фахівці з основ здоров'я повинні розвиватися як особистості, шляхом приєднання до духовних багатств суспільства. Процес формування духовних цінностей має свої особливості.

Ключові слова. Процес професійної підготовки, сензитивний період, емпіричне мислення, теоретичне мислення.